

Remissvar angående *Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ändring av det kön som framgår av folkbokföringen S2021/07285*

Om föreningen

Föreningen XXantippas Vrede (XXV) bidrar härmed med våra synpunkter. XXV är en religiöst och partipolitiskt obunden feministisk organisation vars huvudsyfte är att kämpa för och värna om kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i Sverige och resten av världen. Vi stödjer lagar och kulturella villkor som främjar kvinnors och flickors rättigheter och kämpar emot lagar och kulturella villkor som motverkar dem.

XXV är en feministisk förening som arbetar separatistiskt med frågor gällande kvinnors och flickors könsbaserade rättigheter. Frågan om hur kön definieras är av stort intresse och vikt för oss.

Med *kvinnor* menar vi 'vuxen person av honkön' med avseende på biologiskt kön och med *män* menar vi 'vuxen person av hankön' med avseende på biologiskt kön.

Sammanfattning

XXV har analyserat Lagrådsremissutkastet om *Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ändring av det kön som framgår av folkbokföringen (S2021/07285)* utifrån kvinnors och flickors rättigheter.

Vi har kommit fram till att de konsekvensanalyser som gjorts, gällande hur denna lagstiftning kan komma att drabba kvinnor och flickor, är undermåliga. Vi avstyrker därmed lagförslagen då de inskränker kvinnors och flickors rätt till integritet, självbestämmande, säkerhet och trygghet. Bedömningar av konsekvenser i utkastet framstår som helt godtyckliga och utan underbyggnad. Vi avstyrker också förslaget till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen, samt följdändringarna, utifrån att de cementerar könsstereotypa normer.

Allt fler före detta transidentifierade personer stiger fram och är kritiska till den behandling de fått, både bland dem som inte ser någon väg tillbaka och de som valt att detransitionera. Vi menar att den allt större kännedomen om detransitionerare (se bland andra Littman, 2021, s. 3353) bör fungera som en varningsklocka som manar till eftertanke och efterforskning. Bland annat utifrån detta avstyrker vi lagförslagen, speciellt då förslaget till lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen riskerar att resultera i ett ökat antal personer med irreversibla skador från ingreppen som görs vid könsdysfori.

Dessutom ser vi att de föreslagna lagändringarna skulle försvåra det svenska jämställdhetspolitiska arbetet och inskränka barns mänskliga rättigheter enligt FN:s barnkonvention, något vi inte kan ställa oss bakom.

Vi motsätter oss bestämt båda de nya lagförslagen i sin helhet, och därmed givetvis även alla de föreslagna följdändringarna i övriga lagar.

Kommentarer

7. En ny lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen

Vi avstyrker lagförslaget i sin helhet. Vi är starkt kritiska mot att överhuvudtaget sänka trösklarna för tillgång till underlivskirurgi vid könsdysfori mot bakgrund av följande:

- **Den bristande evidensen för underlivskirurgi:**
I utkastet erkänns bristen på evidens (Lagrådsremissutkastet, s. 49). Även Sahlgrenska Universitetssjukhuset påpekade i sitt remissvar att ”*det vetenskapliga kunskapsläget är otillräckligt eller helt saknas avseende könskonfirmerande genital kirurgi*” (Lagrådsremissutkastet, s. 52). Detta bekräftas bland annat av en forskningsöversikt från 2018¹. En nyligen gjord studie från Karolinska Institutet visade inte heller på några hälsovinster av underlivskirurgi².
- **Den höga risken för komplikationer:**
En forskningsöversikt vilken bland annat handlade om komplikationer av underlivskirurgi vid könsdysfori konstaterade att ”*Allvarliga komplikationer troligen är vanliga efter genitala ingrepp för könsdysfori*” (Georgas m.fl., 2018, s. 6). I studier beträffande komplikationer efter underlivskirurgi på personer med kvinnligt födelsekön, behövde 4–25% genomgå ytterligare operationer till följd av nekros, det vill säga vävnadsdöd. För personer med manligt födelsekön gav underlivskirurgin upphov till allvarliga komplikationer i 5,7–9,4% av fallen. (Georgas m.fl., 2018, s. 6).
- **Den höga suicidaliteten efter underlivskirurgi:**
En svensk studie över samtliga (324) transidentifierade individer som genomgått kirurgiska ingrepp i könsorganen mellan 1973 och 2003 jämförde dessa med ett slumpmässigt urval av den generella befolkningen. Risken att avlida i suicid skattades som 5,8–62,9 gånger så hög för transidentifierade individer som genomgått underlivskirurgi, jämfört med befolkningen i allmänhet (Dhejne m.fl., 2011). Detta var på den tiden då underlivskirurgi föregicks av två år långa utredningar (Dhejne m.fl., 2014). Data från en nyare svensk studie visar att av samtliga (353) personer som fick underlivskirurgi 2015, blev 2,8% inlagda på sjukhus för suicidförsök under det perioperativa året, det vill säga, inom ett år från det kirurgiska ingreppet (Wold, 2020) - att jämföra med 0,1% i den generella befolkningen.
- **Den nya växande patientgruppen för vilka nyttan av behandlingen är tvivelaktig:**
Den nya växande patientgruppen av unga med könsdysfori har kommit att utgöra en allt större andel av populationen av transidentifierade individer. År 2017 utgjorde 10–19-åringar 20% av samtliga patienter i öppenvården som hade en könsdysforidiagnos³. Allt oftare är det frågan om flickor med autism (Sämfjord, 2020). Det finns också en mycket hög psykiatrisk

1 ”Denna översikt visar att det vetenskapliga underlaget för könsbekräftande kirurgi är litet, litteraturen är begränsad till observationsstudier med generellt sett låg kvalitet, jämförande studier är mycket få och långtidsdata saknas varför evidensläget för nyttan av genitala, övriga kroppsliga ingrepp inklusive i ansiktet, generellt är otillräckligt, medan allvarliga komplikationer troligen är vanliga efter genital könsbekräftande kirurgi” (Georgas m.fl., 2018, s. 7).

2 ”the results demonstrated no advantage of surgery in relation to subsequent mood or anxiety disorder-related health care visits or prescriptions or hospitalizations following suicide attempts in that comparison” (Bränström & Pachankis, 2020).

3 Beräknat utifrån data från Socialstyrelsen som laddades ner från Uppdrag Granskning referenser. (Socialstyrelsens statistikdatabas för diagnoser i specialiserad öppen vård, A; Socialstyrelsens statistikdatabas för diagnoser i specialiserad öppen vård, B)

samsjuklighet i den unga patientgruppen⁴. Samtidigt är det oklart om transvård är vad den här växande gruppen behöver, särskilt som könsdysforin ofta är sekundär till andra psykiatriska problem i denna grupp (Sämfjord, 2020).

Enligt en nyligen publicerad studie som undersökte faktorer gällande detransition⁵, menade 70% av deltagarna att deras könsdysfori egentligen var kopplad till andra problem (Vandenbussche, 2021, s. 5). Motsvarande siffra i en liknande studie om detransitionärer⁶ visade att 40% av respondenterna menade att andra bakomliggande psykiatriska problem var källan till könsdysforin (Littman, 2021, s. 3361). Mer forskning behövs.

Mot bakgrund av ovanstående punkter anser vi det djupt oetiskt att ta bort det skydd⁷ som finns i gällande lagstiftning. De siffror som utkastet hänvisar till, om andelen som ”ansökt om att få byta juridiskt kön och få tillgång till könskorrigering kirurgi ännu en gång” är dessutom baserade på data fram till och med 2010 (Lagrådsremissutkastet, s. 21), vilket var innan antalet patienter med könsdysfori ökade lavinartat (Könsdysforiregistret, 2018).

Vi är mot bakgrund av ovanstående punkter dessutom starkt kritiska mot att utkastet föreslår att bygga in ett direkt överklagande till Socialstyrelsen som en automatisk effekt av ett nekande från en läkare. Vi ifrågasätter kraftigt varför man från politiskt håll vill att individer som av medicinsk expertis bedöms ej vara hjälpta, eller rentav riskera skadas av ett ingrepp, ska få sina önskemål per automatik överklagade till Socialstyrelsen. Dessa har dessutom, enligt lagförslaget, enbart att förhålla sig till lagstiftningsmässiga kriterier för när personen anses ”ha rätt” att få ingreppet genomfört. I lagförslaget finns däremot inte några kriterier för när ”rättigheten” bör begränsas. Som ovan nämnts är könsdysforin bland unga ofta sekundär i förhållande till annan psykiatrisk problematik. Vi tolkar den föreslagna lagens tredje paragraf som att man från politiskt håll vill styra över den medicinska professionen efter ideologiska principer om vilken vård patienter bör eller inte bör få. Det föreslagna förfarandet skulle alltså innebära en särbehandling av könsdysforivården jämfört med annan vård, vilket är mycket anmärkningsvärt. Vi är av åsikten att vården i fråga snarare bör tillämpas med större restriktivitet (se ovanstående punkter).

Dessutom ställer vi oss frågande till de specifika formuleringarna i den tredje paragrafen i utkastets förslag till lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen. Det måste uppmärksammas att de formuleringar som används här, om att frågan ”skyndsamt” ska överlämnas till Socialstyrelsen om vården ”vägrar” är mycket snarlika de formuleringar som finns i den nuvarande steriliseringslagen, vilken reglerar *rätten* till sterilisering för individer över 24 år. Men steriliseringslagen är en rättighetslag vars formuleringar (”omedelbart” och ”vägras”) i princip överförs till den föreslagna nya lagen som ska reglera vård vid könsdysfori. Detta trots att denna typ av ingrepp inte får betraktas som en rättighet, utan ska syfta till att minska ett kliniskt signifikant lidande.

4 Samsjuklighet är mycket vanligt, särskilt i de yngre åldersgrupperna och särskilt bland yngre kvinnor och flickor. Även neuropsykiatriska diagnoser som autism och ADHD är starkt överrepresenterat i de yngre åldersgrupperna (Socialstyrelsen, 2020, s. 9). I region Västra Götaland har så mycket som hälften av den unga patientgruppen med könsdysfori också autism eller tydliga drag av autism. (Statens medicinsk-etiska råd, 2020, s. 31). Dessutom är trauma och ätstörningar relativt vanligt i den unga patientgruppen (Socialstyrelsen, 2021, s. 23).

5 Detransition definierades i studien som antingen medicinsk, dvs. att försöka återställa en medicinsk ”transition” eller att genomgå en social detransition (Vandenbussche, 2021, s. 2)

6 Detransition definierades i studien som att ha haft en könsdysforidiagnos och genomgått en medicinsk ”transition” men sedan avslutat den eller försökt återställa ”transitionen” (Littman, 2021, s. 3354)

7 Dvs. att det krävs synnerliga skäl för borttagande av könskörtlar under 23 års ålder, att Socialstyrelsens rättsliga råd måste godkänna ansökan om underlivskirurgi, att lagen inte är formulerad som en rättighetslag, att sökanden ”*sedan en lång tid upplever att man tillhör det andra könet*” samt ”*sedan en tid uppträder i enlighet med denna könsidentitet*”.

Vi anser det också oroväckande att det nya förslaget innebär att ingen könsdysforidiagnos krävs för att få kirurgi. I prop. 2011/12:142 uttrycktes att den enda anledningen till att man inte uttryckligen krävde en transsexualism-diagnos i den nuvarande lagens första paragraf, var att denna paragraf var avsedd att kunna användas även för personer med medfödd avvikelse i könsutvecklingen (prop. 2011/12:142, s. 34; prop. 1972:6, s. 58). Vi ifrågasätter varför ett diagnoskrav inte ska stå med i den föreslagna nya lagen, som alltså uttryckligen *inte* ska kunna användas av personer med medfödd avvikelse i könsutvecklingen. Varför vill inte utkastet tydliggöra att endast personer med könsdysforidiagnos ska få tillgång dessa operationer?

Vi är dessutom starkt kritiska till att det särskilda skyddet mot avlägsnande av könskörtlar för unga under 23 år tas bort. Som framgår av utkastet (s. 25) har Socialstyrelsens rättsliga råd utvecklat en praxis som strider mot lagens intentioner, genom att regelmässigt ge tillstånd till sökande som fyllt 18 år, trots att lagen kräver synnerliga skäl när sökanden är under 23 år. Med den föreslagna nya lagen skulle alltså även intentionen från statens sida att ge ett särskilt skydd för den unga gruppen tas bort. Detta är särskilt anmärkningsvärt och allvarligt i ett läge då den nya patientgruppen idag har en könsdysfori som ofta är sekundär till annan psykiatrisk problematik.

8. En ny lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

Vi avstyrker lagförslaget om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen, i sin helhet, mot bakgrund av följande:

8.1. Missvisande skäl som motivering för lagändringen

Under rubriken ”Skälen för utkastets förslag och bedömning”

Vi konstaterar att ett av skälen för att upphäva lagen bygger på en oerhört grov faktaförvanskning. Skälet i fråga är att: ”*Eftersom inte alla som vill ändra könet i folkbokföringen också vill genomgå kirurgiska ingrepp i könsorganen och vice versa bör det inte ställas upp några krav på medicinska ingrepp för att en person ska få ändra det kön som framgår av folkbokföringen.*”

(Lagrådsremissutkastet, s. 40–41). Den nuvarande könstillhörighetslagen ställer dock *inte* några krav på varken hormonell behandling eller kirurgiska ingrepp för att få ändra det folkbokförda könet (Lagrådet 2018, s. 15).⁸ Redan det faktum att utredningen inte kan presentera några relevanta skäl till grund för lagförslaget menar vi reflekterar förslagets bristande legitimitet.⁹

8 Det är visserligen korrekt i sak att ett krav på *utredning* föreligger men här kan tilläggas att kravet på utredning är en logisk konsekvens av den nuvarande lagens syfte: Det framgår tydligt att tillåtandet av juridiskt könsbyte, enligt 1968 års utredning hade ett huvudsakligt terapeutiskt syfte. Under kapitlet ”Behandling” räknade utredarna upp tre olika behandlingsåtgärder som ansågs hjälpa transsexuella personer: hormonella, kirurgiska och **rättsliga**. (SOU 1968:28, s. 31; prop. 1972:6, s. 15). Även senare förarbeten har varit tydliga med att lagen riktar sig mot transsexuella och personer med medfödd avvikelse i könsutvecklingen, vilket måste innebära att detta syfte kvarstår.

9 Genom att dessutom ta upp det som sägs i regeringsformen om rätten till skydd mot påtvingat kroppsligt ingrepp, under rubriken ”Mänskliga rättigheter” (Lagrådsremissutkastet, s. 34), antyder utkastet återigen felaktigt att den nuvarande könstillhörighetslagen har något att göra med påtvingade kroppsliga ingrepp.

8.1. Utkastets godtyckliga förklaring av könsidentitet och begreppets koppling till könsnormer

Under rubriken ”Lagens tillämpningsområde”

Utkastet beskriver i detta avsnitt begreppet ”könsidentitet” på följande sätt: ”Med könsidentitet avses en persons självidentifierade kön, dvs. den egna upplevelsen av att vara pojke eller man, flicka eller kvinna eller att tillhöra inget eller något annat kön” (Lagrådsremissutkastet, s. 65). Utkastet beskriver således begreppet ”könsidentitet” genom ett cirkelresonemang som enskilda individer kan fylla med en subjektiv innebörd. Detta innebär i praktiken att radera kön ur svensk lag och införa en ny, meningslös och godtycklig kategorisering.

I utkastet framkommer också att självidentifierat kön flyter samman med könsnormer: ”Frågan om könsidentitet och kön är nära kopplad till samhälleliga normer för vad det innebär att vara kvinna eller man, flicka eller pojke.” (Lagrådsremissutkastet, s. 130). Kön, definierat som biologiskt kön, är ett tydligt och odiskutabelt definierat begrepp. Könsidentitet däremot är en subjektiv föreställning om sig själv, som flyter samman med normer. Detta framgår av en forskningsöversikt om könsidentitet i den generella befolkningen, som redogör för den forskningstradition där könsidentitet beskrivs som en självkategorisering (Wood & Eagly, 2015). Enligt översikten medför denna kategorisering att samhällets könsnormer och stereotyper införlivas i identiteten. Genom att ersätta kön med det subjektiva och odefinierade begreppet könsidentitet i lagstiftning, riskeras därför att förlegade normer och könsroller cementeras.¹⁰

Vi motsätter oss att kön sammanblandas med könsidentitet i lagstiftning då vi är för kvinnors och flickors rätt att kunna ta avstånd från en kvinnlig identitet, utan att vi ska behöva förneka vår biologi, våra kromosomer, eller vår reproduktiva kapacitet. Vårt kön måste erkännas som en neutral beteckning för våra kroppar – inte en tvångströja av femininitet.

Vi anser att kvinnor och flickor har den självklara rätten att tacka nej till idén om ”könsidentitet”. Att tvinga på oss ”könsidentitet” genom lagstiftning hotar denna rättighet.

8.2. Specifikt gällande barn och barns rättigheter

Intressant att notera är att för barn under 12 år med medfödd avvikelse i könsutvecklingen föreslås en egen paragraf (§3) som bland annat stipulerar att Socialstyrelsen ska bedöma om byte av juridiskt kön är i enlighet med barnets bästa. Barnets ålder och mognad ska tas i beaktande i denna bedömning. Detta ska däremot *inte* göras för barn från 12 år som vill ändra kön i folkbokföringen enligt den första paragrafen. Utkastet hänvisar till individens självbestämmande, vilket vi finner mycket anmärkningsvärt: barn från 12 år behöver också skydd från samhället rörande beslut som dessa.

FN:s barnkonvention anger att ”barnet på grund av sin fysiska och psykiska omognad behöver särskilt skydd och särskild omvårdnad, inklusive lämpligt rättsligt skydd”. Att låta barn ta beslut som de inte har möjlighet att förstå konsekvenserna av, innebär att avhända sig ansvaret för, och ta bort skyddet för barn. Att tillåtas ändra juridiskt kön är ett alltför stort beslut att lägga på en ung person vars psykiska mognad inte har utvecklats tillräckligt för att bedöma konsekvenserna av ändringen.

Det framgår inte av utkastet vad som i praktiken blir annorlunda för barn med ett annat juridiskt kön. Det är oförsvarligt att ändra lagstiftning på detta sätt utan väl underbyggda konsekvensanalyser med vetenskapliga underlag för vad lagförslaget kan komma att innebära för barn. I synnerhet när det inte

¹⁰ Ett subjektivt könsbegrepp möjliggör exempelvis sexistiska rättstolkningar, som riskerar att missgynna kvinnor och flickor. Detta kan exemplifieras av hur DO 2015 beslutade om simhallars förbud för kvinnor att bada topless. Förbudet ansågs enbart vara diskriminerande gentemot kvinnor som identifierar sig som ”intergender” (TT, 2016). Rättsväsendet gör skillnad mellan kvinnor (som måste skylla sig) och de kvinnor som anser sig ha en annan könsidentitet (som slipper skylla sig).

finns någon grund för antagandet att byte av juridiskt kön skulle vara i enlighet med barnets bästa. I utkastet påstås, med hänvisning till betänkandet *Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering* (SOU 2014:91) att juridiskt könsbyte har ”stor betydelse för barns uppväxt, hälsa, välmående och förutsättningar att delta i samhällslivet” (Lagrådsremissutkastet, s. 68-69). Detta trots att det inte finns någon vetenskaplig grund för påståendet i detta betänkande. Det är därför djupt ohederligt att ange detta som ett skäl för en åldersgräns på 12 år.

Det är osäkert om ”social transition” har en koppling till bättre hälsa för barn¹¹. Flera studier visar att majoriteten av barn med könsdysfori kommer att finna sig tillrätta i sitt biologiska kön under eller efter puberteten¹². Barn som ”transitionerades” socialt hade enligt en studie större risk att fortsätta uppleva könsdysfori senare i livet¹³. Vi anser inte att det är etiskt försvarbart att låta barn byta juridiskt kön när kunskapsläget är undermåligt gällande de möjliga effekterna av en sådan drastisk åtgärd.

I en studie om detransitionerare visade det sig att 70% av deltagarna menade att könsdysforin egentligen var kopplad till andra problem (Vandenbussche, 2021, s. 5). I en annan studie om detransitionerare (där samtliga hade haft en könsdysforidiagnos) upplevde hälften av deltagarna att ”transitionen” hade hindrat dem från att ta tag i andra problem med psykisk ohälsa, såsom exempelvis traumarelaterade svårigheter. Det var också relativt vanligt att deltagarna beskrev att de ”transitionerat” på grund av internaliserad homofobi (Littman 2020, s. 3362). Dessutom hade över en tredjedel av deltagarna upplevt en social press att ”transitionera” (Littman, 2020, s. 3360). Studierna indikerar att¹⁴ en erbjuden ”lösning” i form av en bekräftelse av upplevelsen att tillhöra ”fel kön” skulle kunna utgöra ett hinder från att lösa bakomliggande problem, konservera barnen i en kontraproduktiv uppfattning, och leda in dem på en väg som kan komma att skada dem. I Littmans studie uppgav dessutom 60% av deltagarna, som skäl för detransition, att de hade omdefinierat betydelsen av kön, samt blivit mer bekväma med sitt kön (Littman, 2020, s. 3361).

Vi är oroade för att barn som av staten uppmuntras att klassificera sig själva utifrån ”könsidentitet” riskerar att låsas fast i föreställningen att de skulle kunna tillhöra ett annat kön än sitt faktiska (biologiska) kön. Bara det att bekräfta att barn har rätt, när de påstår sig ha fel kön är ett moraliskt ställningstagande som staten inte bör ta, och som vi ifrågasätter som förenligt med barns välfärd. I utkastet står det att samhället ska ge information till barn om när det är ”lämpligt att ansöka om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen”. Vi ställer oss frågande till vad som menas med detta. Det framstår, menar vi, som att samhället skulle påföra barn en moral om vilka tillfällen då det biologiska könet är opassande för dem att ha i sina identitetshandlingar.

Utkastet förhåller sig inte alls till den stora sociala stress och obehag det kan innebära för barn att erkänna att de haft fel, vilket är ytterligare en försvårande omständighet som skulle kunna hindra barn från att byta tillbaka till sitt ursprungliga juridiska kön. Enligt lagförslaget krävs en utredning för att tillåtas återgå till sitt ursprungliga juridiska kön, något som kan vara ett särskilt stort hinder och kan upplevas som skamligt för en ung person.

Vi är också tveksamma till om lagförslaget förhåller sig till barnkonventionen på ett korrekt sätt. Detta gäller artikel 17, särskilt 17 (e): ”*uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information och material som är till skada för barnets välfärd*”. Det vore missvisande om samhället skulle signalera till barn att det går att födas med fel biologiskt kön, eller att kön per

11 Detta enligt Society for Evidence-Based Gender Medicine (u.å.).

12 Detta enligt Frisé m.fl. (2017).

13 ”*social role transition [was a] significant [indicator] of adolescent persistence of [gender dysphoria].*” (Steensma m.fl., 2013, s. 586). Av studiens design följer dock att kausalitet ej kan bevisas, och fler studier behövs.

14 Dessa båda studiers deltagare rekryterades via så kallat bekvämlighetsurval, bland annat från sociala medier, mejlinglistor och nätforum, vilket medför risk för bias. Dock är studierna unika i sitt slag, då populationen är mycket understuderad.

definition betyder identitet. I utkastet framförs inte något vetenskapligt underlag för synen att barn föds med en inneboende könsidentitet.

Slutligen vill vi lyfta en reflektion om att lagförslagets konsekvenser potentiellt kan vara oförenliga med barnkonventionens artikel 24, ”Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till bästa möjliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård och rehabilitering”. Att låsa fast barn i föreställningar som ovan befarar vi i förlängningen kan leda till att barnen får medicinska behandlingar som hotar deras framtida fertilitet, bentäthet med mera, vilket inte är förenligt med bästa möjliga hälsa.

8.14. Sammanblandningen av kön och könsidentitet hotar kvinnors och flickors intressen

Under rubriken ”Innebörden av en ändring och behovet av följdändringar”

Här nämner utkastet att Lagrådet kritiserade promemorian Ds 2018:17 då frågan om rättsverkan lämnats obehandlad i detta tidigare förslag (Lagrådsremissutkastet, s. 104). Utkastet tar upp exempel på könsspecifik lagstiftning, bland annat bestämmelser om kroppsvisitation och kroppsbesiktning, fängelse- och häkteslagen, diskrimineringslagen, och den paragraf i förundersökningskungörelsen som ger målsägande rätt att begära en förhørsledare av ett visst kön vid vissa brott.¹⁵ Lagrådet påpekade att, eftersom det nya lagförslaget baseras på ”rätten till självbestämmande”, behövs vägledning för rättsverkan av juridiskt kön på dessa lagar (Lagrådsremissutkastet, s. 104-105 och s. 108). Utkastet svarar att utgångspunkten ska vara att de som ändrat juridiskt kön ska behandlas rättsligt i enlighet med sitt nya folkbokförda kön (Lagrådsremissutkastet, s. 109). När det gäller lagar om kroppsvisitering och kroppsbesiktning menar utkastet visserligen att det ska finnas möjligheter till undantag ”där en person som har ändrat kön i folkbokföringen men utåt sett uppfattas tillhöra det andra könet ska kroppsvisitera personer av samma juridiska kön” (Lagrådsremissutkastet, s. 110). De vill dock inte göra följdändringar för lagarna i fråga, eftersom de menar att det är orealistiskt att en situation som ovan skulle kunna uppstå i verkligheten (Lagrådsremissutkastet, s. 114). Vi är både kritiska mot att detta enbart är ett undantag, samt mot att förhørslagar inte ens tas upp som relevanta för undantag av detta slag. Utkastet uttrycker alltså inga som helst intentioner att ge sexualbrottsutsatta kvinnor och flickor rätt till en förhørsledare av kvinnligt kön.

Utkastet använder dessutom begreppet självbestämmande på ett missvisande sätt. Ett byte av det kön som framgår av folkbokföringen handlar inte om att uttrycka sin rätt till självbestämmande. Den som bytt sitt kön i folkbokföringen har möjlighet att kräva rättigheter avsedda för det motsatta könet, och denna rätt väger alltså tyngre än andras rätt till självbestämmande, till exempel kvinnors och flickors rätt till integritet och säkerhet. Lagen ger alltså den som bytt sitt kön i folkbokföringen rätt att bestämma över andra, och minskar därmed omgivningens självbestämmanderätt.

En självidentifikationslag som denna osynliggör skillnaden mellan kön och könsidentitet, vilket omöjliggör ett rättsligt erkännande av skillnaden mellan kvinnor och män med kvinnlig könsidentitet (Minkowitz, 2016, s. 4 och 22). En sammanblandning av dessa begrepp nekar kvinnor självbestämmanderätt samt rätten att definiera och kontrollera sin egen gruppstillhörighet och sina könssegregerade utrymmen (Minkowitz, 2016, s. 3 och 18).

Dessutom efterlyste Lagrådet vägledning för hanteringen av vardagliga situationer såsom vem som har rätt att använda vilket omklädningsrum i och med den nya lagen (Lagrådsremissutkastet, s. 110). Utkastet besvarar detta bland annat med att det folkbokförda könet som huvudregel är styrande och att individer som upplever sig missgynnas kan använda sig av bestämmelserna i diskrimineringslagen (Lagrådsremissutkastet, s. 110-111). Lagrådet efterlyste alltså en diskussion om hur kvinnors integritet kan skyddas, och utkastets svar på det implicerar att män (med det juridiska könet kvinna), som vill ha

15 Vi kan tillägga att detta rör bland annat sexualbrotten, barnfridsbrott med mera.

tillgång till kvinnors omklädningsrum, faktiskt kan anmäla ett nekat tillträde som diskriminering. De uttrycker därmed inga intentioner från statens sida att kvinnors och flickors integritet ska värnas på något sätt i de intressekonflikter som denna typ av diskrimineringsfall kommer att generera. De skriver (på s. 110) att det är upp till domstolarna att avgöra intressekonflikten, men ger själva ingen vägledning, vilket var vad Lagrådet efterfrågade.

Vi skulle även vilja tillägga att, i vissa vård- och omsorgsyrken där intimitet ingår i arbetsuppgifterna, har en vårdtagare rätt att välja huruvida den anställda är av manligt eller kvinnligt kön utan att detta anses utgöra könsdiskriminerande rekrytering (Swanstein & Henrikz, 2017, s. 232). Även kvinnojourer är undantagna och får könsdiskriminera i rekryteringen av personal och i erbjudandet av sina tjänster till våldsutsatta kvinnor. Vården får också könsdiskriminera då de erbjuder akutvård för våldtagna kvinnor, vård för kvinnor/män med missbruksproblem, osv. (Swanstein & Henrikz, 2017, s. 68-69 och 73-74). Även dessa är exempel på situationer där kvinnors integritet genom lagstiftning måste värnas från män som ändrat sitt juridiska kön till kvinna.

Mot bakgrund av ovanstående (se avsnitt 8.1, 8.1, 8.2 och 8.14) avstyrker vi lagförslaget om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen i sin helhet; kön och könsidentitet bör i så stor utsträckning som möjligt separeras från varandra i lagstiftning.

9.1. Steriliseringslagen

Eftersom vi avstyrker förslaget om en ny lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen, avstyrks därmed även följdändringarna i steriliseringslagen. Utkastets förslag sänker kraven för att få steriliseras. Vi vill påpeka att kravet ”*sedan en lång tid upplever att han eller hon tillhör det andra könet*” saknas i både 2 a § och 3 § 3, samt att den föreslagna paragrafen 2 a § ska tillåta personer under 25 års ålder att på egen begäran få steriliseras utan prövning av Socialstyrelsens rättsliga råd. Vi motsätter oss samtliga föreslagna ändringar i steriliseringslagen, inklusive att prövning från Socialstyrelsens rättsliga råd tas bort samt att ett nekande från en läkare automatiskt ska överklagas till Socialstyrelsen, av samma skäl som uppgavs under avsnitt 7. Vi avstyrker alltså följdändringen i sin helhet.

9.3. Diskrimineringslagen

Att innefatta folkbokförd könsändring (både avsedd och faktisk) i enlighet med förslaget, gör diskrimineringsgrunden *kön* meningslös och inskränker kvinnors och flickors integritet. Vi avstyrker förslaget att låta diskrimineringslagen omfatta vem som helst som ändrat eller avser att ändra det kön som framgår av folkbokföringen. Det är en orimlig förväntan att omgivningen ska anpassa sig till enskilda individers idéer om sig själva, som inte har någon förankring i verkligheten. Eftersom det med den föreslagna lagen om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen kommer vara mycket enkelt att ändra juridiskt kön, innebär detta att man kan betrakta kön som en i praktiken meningslös diskrimineringsgrund med den föreslagna ändringen i diskrimineringslagen.

Som vi tidigare nämnt, finns det ingen grund bakom utkastets påståenden om att det skulle vara osannolikt att lagen kommer att vara till nackdel för kvinnors intressen. Snarare anser vi att det är mycket sannolikt att en del män, som annars och med rätta inte skulle fått tillgång till kvinnor och flickor i integritetskänsliga situationer, kommer att få det (se under rubriken *Kvinnors integritet och säkerhet* i avsnitt 11.1). Om det inte krävs mer, än den föreslagna enkla processen att ändra det kön som framgår av folkbokföringen, för att omfattas av diskrimineringsgrunden kön, öppnar det för en omförhandling av kvinnors och flickors rätt till integritet, säkerhet, trygghet och egna utrymmen. Vi avstyrker därför att ändra diskrimineringslagen enligt utkastets förslag.

9.5. Fängelselagen och häkteslagen

Kvinnor har rätt till att avtjäna sina fängelsestraff på ett tryggt och säkert sätt

Regeringen har i tidigare förarbeten uttryckt att alla kvinnor ska ”*ha en ovillkorlig och lagstadgad rätt att avtjäna fängelsestraffet utan att komma i kontakt med manliga intagna*” (prop. 1997/98:95, s. 48) samt att ”*Införandet av en sådan rätt till placering på en renodlad kvinnoanstalt är ett viktigt led i arbetet med att skapa förutsättningar för en trygg [...] verkställighet för utsatta kvinnor*” (prop. 1997/98:95, s. 48). Skälen som uppgavs för könsseparationen var också att det sågs som viktigt att utforma straffverkställigheten på ett sätt som innebar att kvinnorna inte behövde utsättas för förtryck av kriminella män (prop. 1997/98:95, s. 47). Det är alltså tydligt att rätten till könsseparat anstaltsplacering sågs som en kompromisslös och principiell rättighet för kvinnliga fångar.

Förslaget till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen inskränker kvinnors rätt till könsseparat anstaltsplacering och riskerar med det förstärka kvinnornas utsatta position under verkställigheten. Utkastet innehåller dock vissa insikter om att det bör finnas möjlighet att utesluta män med juridiskt kvinnokön från kvinnofängelser i vissa fall, men vi anser att detta bör vara standard och inte undantag. Med det nya förslaget till ändring av fängelselagen **kan** män, med det juridiska könet kvinna, **tvingas att stanna** i ett mansfängelse – vid ”*särskilda skäl*”. I normalfallet ska dock det juridiska könet vara styrande även för män som ändrat sitt juridiska kön till kvinnor och vice versa, så att även kvinnor som ändrat juridiskt kön till män i normalfallet också tvingas sitta i fängelse med män (Lagrådsremissutkastet, s. 126-127).

Utkastet tar dock upp (på s. 127) att det är angeläget att en placering inte sker i strid med rättsintresset bakom bestämmelserna, nämligen kvinnors behov av att få avtjäna fängelsestraff eller sitta häktade utan att komma i kontakt med kriminella män. Frågan vi ställer oss, är vad som egentligen menas med kvinnor respektive män i denna mening? Utkastet får det att låta som att kvinnors intressen av en trygg verkställighet fri från mäns förtryck, står (åtminstone till viss del) i motsats till utgångspunkten att placera intagna utifrån juridiskt kön. Det verkar alltså som att utkastet menar att i undantagsfall så betyder kön biologiskt kön, men det är oklart när, och det är också oklart varför vissa män anses vara kvinnor, och därmed ofarliga för kvinnor, medan andra män inte anses vara kvinnor, trots att det kön som framgår av folkbokföringen är ”kvinna” i båda fallen. Med ett sådant godtyckligt resonemang ser vi en oacceptabel konsekvens: och det är att kvinnors säkerhet näst intill helt bortprioriteras.

Kvinnor ska ha rätt att avtjäna sina fängelsestraff utan manliga sexualbrottslingar

Med tanke på den stora överrepresentationen av manliga fängelseinterner finns det, om lagändringen införs, risk att flera av de intagna på kvinnofängelser skulle vara män¹⁶. Enligt statistik från den brittiska kriminalvården uppskattas upp till 50% av de transidentifierade manliga fångarna i England och Wales vara sexbrottsförövare, och vissa förövare hävdar transidentitet för att få tillgång till kvinnor (Gilligan, 2017). Om anstaltsplacering görs utifrån juridiskt kön riskerar alltså kvinnliga intagna, som själva ofta är sexualbrottsoffer (Rapport från Riksdagen 2008/09:RFR9, s. 133), utsättas för sexualbrottslingar under sin verkställighet.

16 Enligt officiell statistik från den brittiska kriminalvården kan man räkna ut att om alla transidentifierade män i fängelser (som fortfarande har manligt juridiskt kön men som uppgett för kriminalvården att de har en ”kvinnlig könsidentitet”) skulle räknas som kvinnor så skulle minst 4,8% av alla ”kvinnliga fångar” egentligen vara män. Den 31 mars 2021 satt 78058 personer i brittiska fängelser (Ministry of Justice, 2021, s. 5), och 96% av dessa var män (Ministry of Justice, 2021, s. 2), alltså var 4% kvinnor, vilket innebär att ca 3122 kvinnor satt i fängelse. Det framgår också att 158 fångar var män med en s.k. kvinnlig könsidentitet (Ministry of Justice, 2021, s. 7) vilka alltså skulle utgöra ca en tjugondel av ”kvinnorna”.

11.1. Konsekvenser för jämställdheten

Den enbart två sidor långa texten, som ska behandla lagförslagets konsekvenser för jämställdheten, är konsekvent fri från faktabaserad analys, men avfärdar ändå alla jämställdhetsmässiga risker, vilket vi behandlar nedan.

Könsuppdelad statistik

Utkastet erkänner visserligen att förslaget till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen kommer att medföra förändringar för myndigheters statistikföring, men bedömer att detta enbart antas påverka SCB:s verksamhet marginellt (Lagrådsremissutkastet, s. 130). Det som missas i ett sådant resonemang är att det finns områden där det ena könet är mycket kraftigt under/överrepresenterat, och för statistik relaterat till dessa områden skulle lagen kunna få en stor genomslagskraft.

Om vi sätter detta i relation till de jämställdhetspolitiska målen, kan vi konstatera att det sjätte målet: att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, är en verksamhet som förutsätter korrekt statistik över våldsbrott, vilket samtidigt är ett område där män är kraftigt överrepresenterade. En del av mäns våld mot kvinnor, riskerar alltså att omformuleras till ”kvinnors våld mot kvinnor”.

Enligt statistik från kriminalvården avtjänade 371 personer i Sverige straff för sexualbrott den 1:a oktober 2018, varav högst 5 var kvinnor, vilket blir en andel på 1,3%. Om det bara skulle tillkomma 5 män i denna kategori som ändrat sitt juridiska kön till kvinna, skulle statistiken visa en ökning med 100%.

Den norska könsuppdelade statistiken över gärningspersoner som begått våldtäkter har förändrats sedan 2016 då Norge införde sin könstillhörighetslag baserad på självidentifikation. Detta på så sätt att antalet kvinnligt registrerade förövare ökat märkbart¹⁷. Rapporterna, av vilka detta framgår, innehåller dock ingen analys av huruvida ändringen av den norska könstillhörighetslagen kan ha påverkat det observerade mönstret. Det verkar inte finnas någon möjlighet att ta reda på det heller, eftersom kön och könsidentitet är sammanblandat i de norska folkbokföringsuppgifterna¹⁸.

Hur det verkligen ligger till kommer alltså aldrig kunna belysas i myndigheternas statistik, vilket ju blir en ofrånkomlig konsekvens av en lag av detta slag. En svensk studie från 2011 påvisade att männen som genomgått kirurgi för att efterlikna det andra könet, på gruppnivå inte skiljde sig signifikant från övriga mäns nivåer av brottslighet, inklusive våldsbrott (Dhejne m.fl., 2011, s. 6). Det är alltså högst troligt att brottsstatistik kommer att påverkas om trösklarna för ändring av juridiskt kön sätts ännu lägre.

Kvinnors integritet och säkerhet

Ytterligare ett grundlöst påstående som framförs i konsekvensavsnittet är att ”*Risken för att möjligheten skulle användas för missbruk i syfte att få tillgång till sådana miljöer [där endast kvinnor och barn får vistas] är liten i förhållande till andra sätt att närma sig kvinnor och barn*” (Lagrådsremissutkastet, s. 130). Utöver att påståendet inte har någon som helst faktaunderbyggnad reflekterar det dessutom en defaitistisk och cynisk inställning till kvinnors och flickors säkerhet. Det finns ingen anledning att öka riskerna för kvinnor och flickor bara för att dessa redan utgör en utsatt grupp för mäns våld. Som redan nämnts har opererade transidentifierade män samma våldsnivåer som

17 Under åren 2011-2015, precis innan den nya lagen infördes, låg andelen kvinnliga våldtäktsförövare på 0,8-1,6% (7-15 kvinnor per år) (Politiet, 2016, s. 19), medan motsvarande andel mellan 2017-2019 låg på 2-2,4% (35-41 kvinnor per år) (Politiet, 2018, s. 16; Politiet, 2019, s. 17; Politiet, 2020, s. 16). Ingen statistik om våldtäkter under 2016 har publicerats. En del av ökningen, men dock inte hela, kan förklaras av en förändring av brottsrubriceringen för våldtäkt. (Politiet, 2018, s. 16)

18 Detta enligt WHRC Norge som varit i kontakt med den norska polishögskolans senior-statistiker (Christina, 2021)

övriga män (Dhejne m.fl., 2011, s. 6) och det finns ingen anledning att anta att detta skulle vara annorlunda för män som enbart vill ändra juridiskt kön.

Beaktandet av kvinnors och flickors integritet lyser också med sin frånvaro i hela konsekvensavsnittet, vilket syns i påståendet att risken ”i praktiken är obefintlig” att ”personer med ont uppsåt får tillgång till könsuppdelade utrymmen avsedda för att skydda kvinnor” (Lagrådsremissutkastet, s. 131). För kvinnors och flickors integritet spelar inte uppsåtet någon roll, när män (oavsett identitet) använder sig av deras skyddade utrymmen, eller kommer dem nära i andra utsatta situationer. Som nämnts i avsnitt 8.14 finns det många utsatta situationer där könsdiskriminerande rekrytering är tillåtet, såsom vid vård av en person som behöver hjälp med intimhygien och vid tjänster som erbjuds till brottsutsatta kvinnor. Det är också tillåtet för kvinnojourer att inte erbjuda sina tjänster till män, och sexualbrottsutsatta kvinnor och flickor har rätt till en förhørsledare av kvinnligt kön¹⁹. Vidare har alla kvinnor och flickor rätt att kroppsvisitering ska utföras av kvinnlig personal. Allt detta är exempel på känsliga situationer där det är viktigt för kvinnors och flickors trygghet och integritet att kön inte blandas ihop med könsidentitet.

Vi vill nedan exemplifiera med några fall från verkligheten, hur kvinnor och flickors integritet kan hotas av mäns och pojkars anspråk på deras omklädningsrum med hänvisning till deras ”kvinnliga könsidentitet”:

Det norska Likestillings- och diskrimineringsombudet (LDO) hanterade ett fall av påstådda trakasserier mot en man med kvinnligt juridiskt kön och manligt könsorgan, i samband med att han använde kvinnornas omklädningsrum. Mannen blev ifrågasatt av en kvinna som upplevde situationen som kränkande, varefter mannen anmälde kvinnan för trakasserier. LDO menade att kvinnan trakasserat mannen (Halvorsen, 2018, s. 468)²⁰. Detta överklagades till Diskrimineringsnemnda, som i motsats till LDO inte ansåg det som trakasserier (Diskrimineringsnemnda, 2018). Dock erbjöd gymmet i fråga mannen fortsatt tillgång till kvinnornas omklädningsrum, och det är oklart om han även i rättsligt hänseende har rätt till det.

Den norska juridikprofessorn Halvorsen menar att det troligen är många konflikter av liknande slag som inte ens kommer till kännedom i offentligheten. Hon kritiserar också att förarbetena till den nya norska könstillhörighetslagen inte behandlat frågan om intressekonflikter där två parter båda menar sig kränkta, samt att politikerna förhållit sig med ligkiltighet inför lagens konsekvenser. (Halvorsen, 2018, s. 472). Vi menar att det är exakt detta misstag svenska politiker nu är på väg att upprepa när de på ett mycket nonchalant sätt avfärdar riskerna för kvinnors och flickors trygghet och säkerhet med formuleringar som att ”en person som ändrar kön i fel syfte inte automatiskt kan räkna med att behandlas rättsligt i enlighet med det ändrade könet” (Lagrådsremissutkastet, s. 131).

Dessutom hävdar utkastet att ”liknande lagstiftning finns sedan några år i Norge och Danmark och erfarenheterna från dessa länder visar inte på negativa effekter för jämställdheten.” (Lagrådsremissutkastet, s. 131), vilket gör att vi ställer oss frågande till om ovanstående problematik inte är känd av utkastets författare, eller om de inte anser det vara en negativ konsekvens för jämställdheten och kvinnors och flickors rättigheter?

Utkastet antar också att ”antalet [personer som byter juridiskt kön] skulle bli något högre i Sverige” än i Norge (Lagrådsremissutkastet, s. 131), vilket vi betvivlar. Mängden ansökningar om juridiskt könsbyte i Sverige har ökat explosionsartat på senare tid. År 2018 kom det in 446 ansökningar²¹, och

19 Detta gäller även andra brott.

20 Trakasserierna ansågs ha bestått av kvinnans uttalanden, om att mannens närvaro i duschutrymmet var ovälkommet och att hon blev provocerad av att se någon med ett manligt könsorgan i omklädningsrummet. LDO menade att detta objektivt sett var förödmjukande och förnedrande för mannen (Halvorsen, 2018, s. 468).

21 2018 års 446 ansökningar (Könsdysforiregistret, 2018) utgör alltså ca dubbelt så många som samtliga ansökningar under de första 20 åren efter könstillhörighetslagens införande, vilka var 233 på 20 år (Landén,

det verkar därför rimligt att anta att den föreslagna lagen om ändring av juridiskt kön skulle medföra ytterligare kraftiga ökningarna i Sverige. I en studie genomförd i Stockholms län, baserad på ett representativt urval, skattades andelen personer som i någon grad ”*känner sig som en person av annat kön*” till 2,1–2,6% av den totala befolkningen i länet (Åhs m.fl., 2018, s. 5). Det tycks alltså finnas en särskilt stor risk för omfattande intressekonflikter i det svenska samhället specifikt.

På Island, som även de har en lag lik utkastets föreslagna lag²², syns de negativa konsekvenserna för kvinnors och flickors integritet tydligt i en broschyr för personal på sportinrättningar som Reykjavíks stad publicerat. Broschyrens förhållningsregler rörande klagomål om transidentifierade personer i könsuppdelade utrymmen innebär bland annat att ställa frågan ”*Kan det möjligtvis vara en transkvinna med penis?*” och förmedla att ”*transkvinnor har samma rättigheter som andra kvinnor, de kan använda kvinnornas omklädningsrum.*” (Reykjavíkurborg, 2021, s. 6). Vi undrar om detta är en konsekvens som utkastet finner acceptabel, för om inte, är det helt fel strategi att utan vägledning låta rättsväsendet avgöra vid intressekonflikter av detta slag.

Nedan tas även två svenska rättsfall upp där könsidentitetsbegreppet använts i syfte att få tillgång till kvinnors och flickors skyddade utrymmen:

Ett manligt köksbiträde stämde sin arbetsgivare för att han inte fick använda kvinnornas omklädningsrum. Innan han hänvisats till ett könsneutralt omklädningsrum, gav chefen honom tillåtelse att använda kvinnornas omklädningsrum under tider när chefen trodde att det var tomt. Det visade sig dock att den kvinnliga nattpersonalen nyttjade omklädningsrummet och att flera kvinnor känt sig besvärade av hans närvaro. Ärendet avslutades med förlikning, men av arbetsdomstolens aktbilagor framgår att arbetsgivaren hänvisade just till det juridiska könet som avgörande för tillträde till omklädningsrum. (Arbetsdomstolen, A59/20)

En mellanstadieskola blev också stämd av föräldrarna till en pojke med könsdysfori för att sonen inte fick tillgång till flickornas omklädningsrum. I domen beskrivs en omröstning som pojken ska ha initierat för sin klass, där mentorn ”*bedömt att alla tjejer inte tyckte att det var eller är en bra idé att A byter om med dem, men att de inte velat uttrycka det öppet*”. Skolan friades från diskriminering, men pojken hade ju heller inte ändrat juridiskt kön eftersom han var för ung. (Stockholms Tingsrätt, FT 4509-19)

I samtliga dessa norska, isländska och svenska exempel²³ används kvinnors och flickors pådyvlade ”cis-tillhörighet” som ett vapen emot dem. Det är uppenbart att kvinnorna i fallen inte ser någon ”kvinnlig identitet” som relevant i sammanhanget för vem som bör ha tillträde till deras skyddade utrymmen. Männens uppsåt är alltså irrelevant i sammanhanget. Kvinnor uppfattar män som män, oavsett vilken identitet dessa män menar sig ha. De utgör ett lika stort hot mot kvinnors integritet och säkerhet som vilken annan man som helst i dessa fysiskt utsatta utrymmen.

Normer

Utkastet menar att deras förslag till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen bör bidra till att bryta samhällsnormer (Lagrådsremissutkastet, s. 130) utan att ge några belägg för detta. Vi invänder mot detta och anser snarare att den skulle bidra till att öka könskonservativa normer. Subjektiva uppfattningar om kön är ett resultat av sociala konstruktioner, och den sociala konstruktionen genus är i högsta grad påverkad av samhällsnormer.

1999, s. 41).

22 Utkastets föreslagna lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

23 Dessutom tycks det finnas mängder av män som är beredda att missbruka de möjligheter som finns för att få tillgång till kvinnor och flickor: På kallbadhuset i Malmö infördes en ”queerdag” vilket innebar ej könsuppdelade omklädningsrum. Enligt personalen som förhöordes av polis vid ett sexuellt ofredande som inträffat vid en sådan dag, fanns det en ihållande trend med ett återkommande klientel av ”*personer som är där av fel anledning, att titta på tjejer*” (se polisens förundersökningsprotokoll för målet, dom nr B 3088-19, Hovrätten över Skåne och Blekinge).

Kön (biologiskt) däremot hade inte kunnat vara annorlunda i ett annat samhälle eller en annan tid och kan därför inte vara en social konstruktion. Kön förändras inte av att människor börjar uppfatta kroppen på ett särskilt sätt, medan konnotativa idéer om vad det innebär att vara en kvinna eller man är en produkt av våra idéer och tolkningar, som är kulturellt betingade.

Att blanda samman kön och könsidentitet i lagstiftning innebär att barn tillskrivs könsidentitet på basis av sitt kön vid födseln, vilket i sig är att tvinga in barn i en norm som de inte har bett om eller kunnat avvärja.

Kön bör i så hög utsträckning som möjligt juridiskt definieras på biologisk grund, då det är en nödvändighet för att undslippa kulturella förväntningar kopplade till kön, vilka inte bör byggas in i själva definitionen.

Stockholm den 7 februari 2022

XXantippas Vrede,

Hanna Nilsson
Malin Wik
Margaretha Nilsson
Ingrid Lyberg

Källförteckning

Tidningsartiklar och webbsidor:

Christina. (2021, 28 januari) *Antallet kvinnor anmaldt for voldtekt mer enn tre-doblet i året etter selvidentifisering av kjønn*. <https://www.whrc.no/antallet-kvinner-anmeldt-for-voldtekt-mer-enn-tre-doblet-i-aret-etter-selvidentifisering-av-kjonn/>

Frisén, L, Söder, O & Rydelius P-A. (2017, 23 februari) Kraftig ökning av könsdysfori bland barn och unga. *Läkartidningen*. <https://lakartidningen.se/klinik-och-vetenskap-1/artiklar-1/klinisk-oversikt/2017/02/kraftig-okning-av-konsdysfori-bland-barn-och-unga/>

Gilligan, A. (2017, 3 december) Number of transgender prisoners rises by 80%. *The Times*. <https://www.thetimes.co.uk/article/number-of-transgender-prisoners-rises-by-80-7stz2bfvl>

Sämffjord, A. (2020, 1 februari) ”Transvård bör värna varje individ – inte en grupp”. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/transvard-bor-varna-varje-individ--inte-en-grupp>

TT. (2016, 16 juni) Fritt fram för ”hen” att bada topless i badhus. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/fritt-fram-for-topless-i-badhus>

Society for Evidence-Based Gender Medicine. (u.å.) *Studies | SEGM*. Hämtad 2022-01-31 från <https://segm.org/studies>

Rättsfall:

Arbetsdomstolens akt och aktbilagor 2020-05-13 - 2020-09-25 i mål nr A59/20

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2020-04-30 i mål nr B 3088-19

Stockholms Tingsrätts dom 2019-12-20 i mål nr FT 4509-19

Diskrimineringsnemnda. Uttalelse av 17.09.2018 i sak 68/2018.

<https://www.diskrimineringsnemnda.no/media/1902/68-2018-uttalelse-anonymisert.pdf>

Offentligt tryck:

Lagrådets yttrande 2018-10-23 Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

Prop. 1972:6 Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fastställande av könstillhörighet i vissa fall, m.m.

Prop. 1997/98:95 Ändringar i kriminalvårdslagstiftningen, m.m.

Prop. 2011/12:142 Ändrad könstillhörighet

Rapport från riksdagen 2008/09:RFR9 Uppföljning av kvinnor intagna i kriminalvårdsanstalt

SOU 1968:28 Intersexuellas könstillhörighet

Vetenskapliga artiklar, böcker och myndighetsrapporter:

Bränström, R., & Pachankis, J. E. (2020). Reduction in mental health treatment utilization among transgender individuals after gender-affirming surgeries: a total population study. *American journal of psychiatry*, 177(8), 727-734.

Dhejne, C., Lichtenstein, P., Boman, M., Johansson, A. L., Långström, N., & Landén, M. (2011). Long-term follow-up of transsexual persons undergoing sex reassignment surgery: cohort study in Sweden. *PloS one*, 6(2), e16885.

- Dhejne, C., Öberg, K., Arver, S., & Landén, M. (2014). An analysis of all applications for sex reassignment surgery in Sweden, 1960–2010: Prevalence, incidence, and regrets. *Archives of sexual behavior*, 43(8), 1535-1545.
- Georgas, K., Beckman, U., Bryman, I., Elander, A., Jivegård, L., & Mattelin, E. (2018). Gender Affirmation Surgery for Gender Dysphoria—Effects and Risks. *Gothenburg: Region Västra Götaland, HTA-centrum*.
- Halvorsen, M. (2018). Om lov om endring av juridisk kjønn. *Lov og Rett*, 57(8), 457-473.
- Könsdysforiregistret. (2018) *Årsrapport Könsdysforiregistret 2018*. <https://kondysforiregistret.se/wp-content/uploads/2021/11/arsrapport-kdr-2018-19lr.pdf>
- Landén, M. (1999). Transsexualism. Epidemiology, phenomenology, regret after surgery, aetiology, and public attitudes.
- Littman, L. (2021). Individuals treated for gender dysphoria with medical and/or surgical transition who subsequently detransitioned: A survey of 100 detransitioners. *Archives of sexual behavior*, 50(8), 3353-3369.
- Ministry of Justice. (2021) *HM Prison and Probation Service Offender Equalities Annual Report 2020 to 2021*. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1048255/HMPPS_Offender_Equalities_2020-21_FINAL_Revision.pdf
- Minkowitz, T. E. (2016). *Female Autonomy vs Gender Identity A critical analysis of gender identity in CEDAW jurisprudence and the Yogyakarta Principles* (Master's thesis).
- Politiet. (2016) Voldtektssituasjonen i Norge 2015. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/voldtektssituasjonen-i-norge-2015.pdf>
- Politiet. (2018) Voldtektssituasjonen i Norge 2017. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/voldtektssituasjonen-i-norge-2017>
- Politiet. (2019) Voldtektssituasjonen i Norge 2018. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/voldtektssituasjonen-i-norge-2018.pdf>
- Politiet. (2020) Voldtektssituasjonen i Norge 2019. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/voldtektssituasjonen-i-norge-2019.pdf>
- Reykjavíkurborg. (2021) *Guidelines and information for staff on how to react to and answer questions about trans people in gender-segregated spaces*. https://reykjavik.is/sites/default/files/ymis_skjol/skjol_utgefid_efni/trans_folk_kyngreind_rymi_vefur.pdf
- Socialstyrelsen. (2020) *Utvecklingen av diagnosen könsdysfori – Förekomst, samtidiga psykiatriska diagnoser och dödlighet i suicid*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-2-6600.pdf>
- Socialstyrelsen. (2021) *Stöd och utredning vid könsinkongruens hos barn och ungdomar Delvis uppdatering av kunskapsstöd, mars 2021*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2021-3-7302.pdf>
- Socialstyrelsens statistikdatabas för diagnoser i specialiserad öppen vård. (A) *Diagnoser i öppen vård, Antal patienter, F64 Könsidentitetsstörningar, Riket, Ålder: 0-85+*. Hämtat 2022-01-31 från <http://www.svtstatic.se/image-cms/svtse/1554304743/svts/article21740842.svt/BINARY/diagnosstatistik%20alla%20a%E2%95%A0%C3%A8ldrar.pdf>

Socialstyrelsens statistikdatabas för diagnoser i specialiserad öppen vård. (B) *Diagnoser i öppen vård, Antal patienter, F64 Könsidentitetsstörningar, Riket, Ålder: 10-19*. Hämtad 2022-01-31 från <http://www.svtstatic.se/image-cms/svtse/1554304818/svts/article21740846.svt/BINARY/Diagnosstatistik.pdf>

Statens medicinsk-etiska råd. (2020) *Smer 2020:5 Vård av barn och unga med könsdysfori: kunskap, etik och barnets rättigheter*. https://smer.se/wp-content/uploads/2020/09/smer-2020_5_konf-rapport_webb.pdf

Steensma, T. D., McGuire, J. K., Kreukels, B. P., Beekman, A. J., & Cohen-Kettenis, P. T. (2013). Factors associated with desistence and persistence of childhood gender dysphoria: a quantitative follow-up study. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 52(6), 582-590.

Swanstein, F., & Henrikz, K. (2017). *Diskrimineringslagen: från princip till praktik*. Studentlitteratur.

Vandenbussche, E. (2021). Detransition-related needs and support: A cross-sectional online survey. *Journal of Homosexuality*, 1-19.

Wold, A. (2020). Gender-corrective surgery promoting mental health in persons with gender dysphoria not supported by data presented in article. *American Journal of Psychiatry*, 177(8), 768-768.

Wood, W., & Eagly, A. H. (2015). Two traditions of research on gender identity. *Sex Roles*, 73(11), 461-473.

Åhs, J. W., Dhejne, C., Magnusson, C., Dal, H., Lundin, A., Arver, S., ... & Kosidou, K. (2018). Proportion of adults in the general population of Stockholm County who want gender-affirming medical treatment. *PLoS One*, 13(10), e0204606.